

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 526. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207696817536.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

VESTALINDEN

Affattelsestid ukendt; udkom den 27de Juli 1838 (i "Poesier" II), trykt 2den Gang 1859 og 3dje 1870 (begge Gange i "Ungdomskrifter" II), 4de 1879 (i "Poetiske Skrifter" II), 5te 1902 (i "Poetiske Skrifter i Udvalg" VII), 6te 1903 (i "Mindre Digte"), 7de 1904 (i "Digtninger", Gyldendals Bibliothek).

Nærværende Udgave gengiver Texten i Udgaven 1870, den sidste af Digteren selv besørgede.

Æmnet. I den romerske Religion indtog Arnens Gudinde *Vesta* (latin; græsk: Hestia) en stærkt fremtrædende Plads. I hendes Tempel i Rom brændte den hellige Ild, Symbolet paa Familien, Hjemmet og Staten; udslukkedes den, varsledes der Staten de største Ulykker, og at vaage over, at det ikke skete, var *Vestalindernes* Hverv. De valgtes i en Alder af mellem sex og ti Aar blandt de bedste Familiers Pigebørn og maatte i 30 Aar tjene Gudinden. De var højt ansete; naar de viste sig i deres hvide Dragt med Hovedsmykke og flagrende Baand, gik alle ærbødigt af Vejen; i Theatret og Cirkus sad de paa en Æresplads; Fornærmelser mod dem straffedes paa Livet, og deres Vidnesbyrd i en Sag gjaldt, uden at de behøvede at aflægge Ed. Men deres Stilling førte ogsaa stort Ansvar og store Savn med sig. Der krævedes den største Aarvaagenhed af dem i Gudindens Tjeneste; slukkedes den hellige Ild, blev den Vestalinde, der havde vist Pligtforsømmelse, pisket til Blods af Statens Ypperstepræst. Det forlangtes af dem, at de skulde være ugifte og føre et rent og kysk Liv; den Vestalinde, der brød sit Kyskhedsløfte, straffedes med at blive levende begravet.

Som det synes at fremgaa af en Anmærkning til Digtet i Originaludgaven, er det under Læsningen af den græske Historiker Plutarch (ca. 120 e. Kr.), at P.-M. er blevet grebet af dette Æmne. I sin Levnedbeskrivelse af Numa Pompilius, Roms anden Konge og Ordneren af dets Religionsvæsen, giver Plutarch en Skildring af, hvordan det gik til ved en Vestalindes levende Begravelse, en Skildring, som ligger til Grund for Side 197 Linje 28 ff. i P.-M.'s Digt, hvorfor den her meddeles (efter Tetens' Oversættelse fra 1800):

"Naar en af dem [Vestalerne] har krænket sit Kydskheds Løfte, bliver hun levende nedgravet ved den saa kaldede collinske Port. Ikke langt herfra inden i Byen ligger en Jordhøi af temmelig Længde, som Latinerne i deres Sprog kalde Agger. I denne Høi beredes et lidet underjordisk Værelse, hvortil man gaar ned oven fra; i dette Værelse er der en opredet Seng, en brændende Lampe og nogle faa af de nødvendige Levnetsmidler, som Brød, Vand, Olie og Melk i en Skaal, som om de havde opfyldt deres Pligt mod den døende Vestalinde, naar de kun ikke lode hendes til den vigtigste Religionstjeneste indviede Legeme omkomme og forsmægte af Hunger. Den skyldige Vestalinde sættes derpaa i en Bærestol, som de udvendig tillukke og tilsnøre med Remmer, for at hendes Skrig ikke høres, og derpaa bæres hun over Torvet. Alle som møde hende gaa stiltiende til Siden, og følge hende i dybeste Bedrøvelse; der er intet gyseliger Syn og Byen kjender ingen frygteligere Dag end den. Naar de ere komne med Bærestolen til det bestemte Sted, løse Betjentene Baandene og taus forretter Præsterne med Hænderne mod Himlen 527 for Straffens Fuldførelse en Bøn, fører derpaa den Skyldige ud ganske tildækket og sætter hende paa Stigen, som fører ned til det underjordiske Værelse, hvorpaa han dreier sig bort tilligemed de øvrige Præster. Saasnart hun er stegen ned tages Stigen bort og Værelset tildækkes og tilkastes med Jord, saa at Pladsen bliver lige med den øvrige Høi. Paa den Maade straffes de Vestalinder, som krænke deres Kydskheds Løfte".

Side 196 Linje 3:

Tiberen og Romas Høie] Rom var bygget paa 7 Høje ved Tibeifloden, 3 Mil fra dens Udløb i Havet.

Side 196 Linje 4:

Dagens Øie] Solen (se Anni. til Side 23 Linje 2).

Side 196 Linje 5:

Bjerget] er vel Alban erbjærget (nu: Monte Cavo), sydøst for Rom.

Side 196 Linje 18:

den gule Bølge] "den gule Tiber" kaldes Floden hos de gamle romerske Digtere, fordi den medfører gulligt Sand fra Bjærgene, hvor den har sit Udspring.

Side 196 Linje 33:

Lictorerne] hos Romerne de højere Embedsmænds Betjente; de gaar foran Øvrighedspersonerne, bærende Symbolet paa den højeste udøvende Magt: et Risknippe med en Øxe i; de havde det Hverv at sørge for, at de af Øvrigheden idømte Straffe blev udførte.

Side 197 Linje 2:

Klagesange] som ved borgerlige Begravelser, hvor Klagekoner gik foran Ligtoget og afsang Klagesange.

Side 197 Linje 5:

Fulvia] Kvindenavn i den Fulviske Slægt, en af Roms mest ansete Familier, af hvis Medlemmer mange naaede Statens højeste Værdigheder.

Side 197 Linje 9:

hist paa Torvet, som til Templet støder] Vestatemplet laa paa den sydvestlige Side af Torvet (Forum Romanum), der var Byens Midtpunkt og Midtpunktet i det borgerlige og politiske Liv. Paa den nordøstlige Side af Forum laa en Plads (comitium), hvor Folkeforsamlinger afholdtes, og hvor Straffen paa romerske Borgere fuldbyrdedes.

Side 197 Linje 10:

nu Marcellus Uøder] den, der havde forført en Vestalinde, blev nøgen spændt i en Blok og pisket ihjel. - *Marcellus* er Familienavn for en Gren af den højt ansete og berømte Claudiske Slægt.

Side 197 Linie 15:

den collinske Port] paa Latin: Porta Collina, i den nordlige Ende af Byen.

Side 197 Linje 16:

Forbrydermarken] paa Latin: Campus sceleratus, indenfor Bymuren ved Porta Collina; her blev ukyske Vestalinder levende begravet.

Side 197 Linie 20:

det store Baal] til den Offring, Præsten Side 198 Linje I foretager for at forsone den fortørnede Gudinde.

Side 197 Linje 25:

brudt er Staven] d.v.s. Dommen fældet (Udtrykket, der er laant fra Tysk, bunder i gamle Retsskikke: efter at Dommeren højtideligt havde forkyndt Dødsdommen, brød han Dommerstaven i tre Dele over den skyldiges Hoved, hvorefter denne overleveredes til Bøddelen).

Side 197 Linje 26:

Offret] Vestalinden: hendes Død er et Offer, som bringes for at forsone den krænkede Gudinde.

Side 197 Linje 40:

Baar] den ældre Form, der endnu i Prosa forekommer i Bibeludgaven 1825 (2 Macc. 3,27: "de toge og lagde ham paa en Baar") og hos Digtere som Oehlenschläger, der tilstræber gammeldags Sprogtoner; her hos P.-M. for Versemaalets Skyld, Side 206 Linje 9 staar *Baare*.

Side 198 Linje 17:

Genius] (latin) Aand (særligt om Menneskets Skytsaand).

Side 200 Linje 42:

Psyche] (græsk) "Sjæl" (Navn paa Kærlighedsguden Amors Elskede, se P.-M.'s "Amor og Psyche").

Side 203 Linje 28:

Vestas høie Billed) ifølge den romerske Digter Ovid (17 e. Kr.) var der ikke i Vestatemplet paa Forum Romanum nogen Billedstøtte af Gudinden.

528

Side 204 Linje 27:

Myrthen og Cypressen] Kærlighedens og Dødens Symboler.

Side 205 Linje 5:

Luna] det latinske Navn paa Maanegudinden i den græsk-romerske Mytologi.

Side 208 Linje 1:

Furien] det latinske Navn paa Hævn- og Straffegudinden (se Anm. til Side 114 Linje 44).

Side 208 Linje 4:

Eumeniderne] det græske Navn paa Hævn- og Straffegudinderne (se Anm. til Side 114 Linje 44).

Side 208 Linje 15:

Lig Ormen Dag og Nat paa Livets Rod] Billedet er vel taget fra den nordiske Mytologi: paa Verdenstræets, Livstræets (Ygdrasil's) Rod graver i Dybet Ormen (d.v.s. Slangen) Nidhøg.

Side 209 Linje 29:

Jupiter] dels det latinske Navn paa Himlens Herre, dels paa en stærkt funklende Planet.

Side 209 Linje 29:

Venus] dels det latinske Navn paa Kærlighedsgudinden, dels paa Aftenstjærnen, den klareste Stjerne paa vor Himmel.